

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
PS-VI.431.3.10.2022.ICH

Olsztyn, 3 czerwca 2022r.

Szanowna Pani
Lucyna Grześ-Remus
Kierownik
Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Kisielicach
ul. Sienkiewicza 18
14-220 Kisielice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko–Mazurskiego nr FK-IV.0030.310.2022 z dnia 28 kwietnia 2022 roku, zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko–Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Izabela Chowańska – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym
 2. Iwona Czmochowska – główny specjalista,
- przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kisielicach. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 25 maja 2022 r. i zakończono w dniu 27 maja 2022 r. Przedmiotem kontroli objęto planowanie i prowadzenie pracy z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny, w świetle przepisów:
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2022, poz. 447), zwanej dalej ustawą wripsz,
 - ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329), zwanej dalej ustawą „Za życiem”.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto skrótów:

1. M-GOPS/Ośrodek/kontrolowana Jednostka – co oznacza Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kisielicach,
2. Kierownik/Kierownik M-GOPS/Kierownik kontrolowanej Jednostki – co oznacza Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kisielicach – panią Lucynę Grześ-Remus,
3. Regulamin – co oznacza Regulamin Organizacyjny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kisielicach,
4. Statut – co oznacza Statut Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kisielicach,
5. asystent – co oznacza asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatrudnionego w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kisielicach,

6. plan/plan pracy – co oznacza plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wrispz,
7. ocena – co oznacza okresową ocenę sytuacji rodziny, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wrispz,
8. wykaz – co oznacza wykaz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w okresie objętym kontrolą, sporządzony przez Jednostkę.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2021 r. do dnia jej zakończenia, fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze kontroli prowadzonym przez Ośrodek. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności pani Lucyny Grześ-Remus – Kierownika M-GOPS w Kisielicach. Kontroli dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w Jednostce dokumentacji merytorycznej, informacji i wyjaśnień przekazanych bezpośrednio przez Kierownika oraz asystenta rodziny.

Działalność Ośrodka w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej Jednostki.

Kontrolującym przedstawiono dokumenty organizacyjne, na podstawie których działał Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kisielicach:

- Statut Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kisielicach, nadany Uchwałą Nr XXVI/80/2013 Rady Miejskiej w Kisielicach z dnia 27 lutego 2013 r., wraz z ze zmianami wprowadzanymi Uchwałami Rady Miejskiej w Kisielicach: Nr XXIX/99/2013 z dnia 5 czerwca 2013 r., Nr XXXVI/146/2014 z dnia 5 lutego 2014 r., Nr XVII/113/2016 z dnia 11 maja 2016 r., Nr XXVI/185/2017 z dnia 29 marca 2017 r., Nr IX/88/2019 z dnia 4 września 2019 r., oraz NrXXXV/285/2022 z dnia 23 lutego 2022 r. **/akta kontroli str. 1-11/**,
- Regulamin Organizacyjny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kisielicach, przyjęty Zarządzeniem Nr 6/2019 Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kisielicach z dnia 2 września 2019 r., zmieniany Zarządzeniami: Nr 9/2019 z dnia 21 października 2019 r., Nr 20/2019 z dnia 3 grudnia 2019 r., Nr 21/2019 z dnia 16 grudnia 2019 r., Nr 7/2020 z dnia 17 lipca 2020 r., Nr 8/2021 z dnia 30 września 2021 r., Nr 11/2021 z dnia 17 listopada 2021 r. i Nr 1/2022 z dnia 4 stycznia 2022 r. Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Kisielicach **/akta kontroli str. 12-62/**.

Kontrolujący nie wnieśli uwag do treści ww. dokumentów.

W związku z ogłoszeniem na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego, mając na względzie zapobieganie rozprzestrzenianiu się zakażeń i zachorowań, zasady pracy Ośrodka w tym okresie regulowały stosowne Zarządzenia Kierownika M-GOPS w Kisielicach **/akta kontroli str. 63-73/**. Dokumenty te określały pracę pracowników Ośrodka (w tym także asystentów rodziny) w okresie epidemii. Zgodnie z informacją przekazaną przez Kierownika, stanowiącą **akta kontroli str. 74**, w okresach ograniczeń w funkcjonowaniu Ośrodka spowodowanych COVID-19, asystent spotykał się z rodzinami z zachowaniem reżimu sanitarnego. Na bieżąco monitorowany był wykaz osób i rodzin objętych izolacją domową czy kwarantanną. Asystent kontaktował się wówczas

z rodzinami poprzez komunikatory lub telefonicznie i z każdego kontaktu sporządzał notatkę służbową.

Kierownik M-GOPS w Kisielicach poinformował kontrolujących, że w Ośrodku nie tworzono wzoru dokumentów związanych z pracą asystenta rodziny.

2. Tryb przydzielania asystenta rodziny.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentacji stwierdzono, że pomoc w formie wsparcia asystenta rodziny udzielana była po przeprowadzeniu przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego. Ustalono, że w kontrolowanej Jednostce do realizacji zadań z zakresu planowania i prowadzenia pracy z rodziną na podstawie umowy o pracę, w systemie zadaniowego czasu pracy zatrudniono 2 asystentów rodziny, (pierwszy asystent zatrudniony był w okresie 1.01.2017 – 31.12.2021, drugi od 1.01.2022 do chwili obecnej). Analizie poddano kwalifikacje asystenta zatrudnionego w dacie kontroli, z uwagi na fakt, iż kwalifikacje poprzedniego asystenta sprawdzane były podczas kontroli przeprowadzonej w 2019 roku i opisane w wystąpieniu znak PS-VI.431.1.30.2019 LK z dnia 30 kwietnia 2019 roku. Na podstawie analizy akt osobowych asystenta zatrudnionego w dacie kontroli stwierdzono, że posiadał on odpowiednie kwalifikacje do zajmowania tego stanowiska, określone w art. 12 ust. 1 pkt. 1a ustawy wrispz. W jego aktach osobowych znajdowały się również stosowne oświadczenia o spełnianiu warunków, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2-4 ustawy wrispz. Wydatki na wynagrodzenie asystentów zatrudnionych w okresie objętym kontrolą finansowane były z budżetu Gminy oraz Funduszu Pracy.

Z pisemnej informacji sporządzonej przez Kierownika M-GOPS, stanowiącej **akta kontroli str. 74** wynika, iż zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy wrispz, praca asystentów rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy wrispz, asystenci nie prowadzili też postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę.

Na podstawie analizy wykazu rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny **/akta kontroli str. 75-77/** ustalono, że w kontrolowanym okresie asystenci obejmowali wsparciem łącznie 18 rodzin, natomiast w dacie kontroli asystent obejmował wsparciem 10 rodzin, co oznacza, że nie przekroczono limitu środowisk współpracujących z 1 asystentem rodziny, o którym mowa w art. 15 ust. 4 ustawy o wrispz.

Z informacji przekazanych przez Kierownika kontrolowanej Jednostki, stanowiących **akta kontroli str. 78** wynika, że w okresie objętym kontrolą żadne dziecko z rodzin objętych wsparciem nie przebywało w pieczy zastępczej, natomiast w jednej z rodzin dwoje dzieci umieszczono w rodzinnej pieczy zastępczej, a współpraca została zakończona ze względu na zmianę miejsca zamieszkania rodziców. W czterech rodzinach objętych wsparciem asystenta prowadzono procedurę „Niebieskie Karty”.

Ustalono, że praca asystenta została zakończona w siedmiu przypadkach, w tym w trzech z uwagi na osiągnięcie zamierzonych celów, natomiast w czterech ze względu na zmianę miejsca zamieszkania - w tym w dwóch przypadkach nie osiągnięto zamierzonych efektów pracy, w jednej z tych rodzin dzieci umieszczono w pieczy zastępczej u dziadków.

Szczegółowej analizie poddano teczki 8 rodzin objętych asystą, z których:

- praca została zakończona – 5 rodzin (2 ze względu na zmianę miejsca zamieszkania, 1 ze względu na brak efektów, umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej u babci i zmianę miejsca zamieszkania rodziców, 2 ze względu na osiągnięcie zamierzonych efektów),
- praca asystenta trwała nadal, dzieci przebywały w środowisku rodzinnym– 2 rodziny, w tym 1 rodzina do współpracy z asystentem zobowiązana postanowieniem sądu,
- wsparcie rodziny z mocy ustawy „Za Życiem” - 1 rodzina.

W każdym badanym przypadku, zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, po powzięciu przez Ośrodek informacji ze środowiska o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownicy socjalni przeprowadzili wywiad środowiskowy, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej. Ustalono, że w kontrolowanej Jednostce informacje te pozyskiwano najczęściej od pracowników socjalnych.

W kwestionariuszu wywiadu dokonywano obszernej i szczegółowej analizy sytuacji rodziny i jeżeli wynikało z niej, że rodzina wymaga wsparcia asystenta, pracownik socjalny sporządzał wniosek (zawierający krótkie uzasadnienie) do Kierownika GOPS o jego przydzielenie, zaś Kierownik przydzielał rodzinie asystenta dokonując stosownego wpisu na wniosku pracownika socjalnego.

We wszystkich poddanych analizie teczkach rodzin znajdowała się także pisemna zgoda rodziny na podjęcie współpracy z asystentem, co potwierdza, iż Ośrodek realizował te zadania zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy wripsz.

2. Praca z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny.

W kontrolowanej Jednostce asystent prowadził pracę z 1 rodziną na mocy ustawy „Za życiem” **/akta kontroli str. 79-80/**. Współpraca z asystentem rozpoczęła się na wniosek rodziny. Zgodnie z art. 8 ust. 3 pkt 1 ustawy „Za Życiem” asystent opracował katalog możliwego do uzyskania wsparcia **/akta kontroli str. 81-83/**, który zawierał bazę instytucji i podmiotów świadczących pomoc rodzinie. W teście rodziny znajdowały się również zaświadczenia lekarskie, będące podstawą do przyznania wsparcia, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2-4 ustawy „Za życiem” **/akta kontroli str. 84-87/**. Dodatkowo, asystent włączył się w organizowanie zbiórki charytatywnej podczas festynów wiejskich w gminie Kisielice na leczenie i rehabilitację dziecka.

W badanych przypadkach dokonano analizy realizowanych przez asystenta działań pod kątem:

a) opracowania planu pracy z rodziną i jego realizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy wripsz, do zadań asystenta należy opracowanie i realizacja, we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, planu pracy z rodziną. Plan ten, w myśl art. 15 ust. 3 ustawy wripsz, winien obejmować zakres realizowanych działań, mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych rodziny, a także terminy ich realizacji i przewidywane efekty.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentacji rodzin objętych wsparciem asystenta w okresie podlegającym kontroli, wybranych do próby badawczej, zespół

inspektorów stwierdził, iż asystent sporządził plany pracy dla każdej z nich. Plany opracowywane i realizowane były we współpracy z członkami rodzin oraz z pracownikiem socjalnym, do czego zobowiązuje art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy wrispz. W przypadku 1 rodziny, z której dzieci zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej, plan pracy z rodziną nie został opracowany we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej (zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy wrispz) z uwagi na fakt zakończenia współpracy asystenta z rodziną, która zmieniła miejsce zamieszkania pozostawiając dzieci u babci i dziadka.

Każdy z poddanych analizie planów był podpisany przez asystenta, pracownika socjalnego oraz członka/członków rodziny. Uwzględniał opis planowanych działań służących poprawie sytuacji rodziny, termin ich realizacji i przewidywane efekty działań **/akta kontroli st. 88-92/**.

Stwierdzono, że asystenci planowali działania i udzielali wsparcia adekwatnie do rozpoznanych potrzeb. Swoją bieżącą pracę odnotowywali w dokumencie *karta pracy asystenta z rodziną* gdzie szczegółowo opisywali wszystkie kontakty z rodziną oraz podjęte czynności.

Z badanej dokumentacji wynika, że asystenci realizowali m.in. następujące działania:

- udzielanie rodzinom pomocy w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, racjonalnego wydatkowania środków pieniężnych, motywowanie do systematycznego wykonywania obowiązków domowych, regulowania opłat związanych z użytkowaniem mieszkania,
- pomoc w poprawie warunków mieszkaniowych – w załatwieniu formalności związanych z wykupem mieszkania na własność, zorganizowanie zbiórki środków finansowych na remont domu czy zmianę sposobu ogrzewania przy dużym zaangażowaniu i wsparciu społeczności lokalnej,
- udzielanie rodzinom pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, poprzez prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci, polegających min. na wskazywaniu sposobów rozwiązywania bieżących trudności wychowawczych, poszerzaniu wiedzy rodziców na temat potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i emocjonalnych dzieci,
- działania mające na celu poprawę relacji w rodzinie, poprzez wskazywanie wzorów prawidłowej komunikacji, zdrowych zasad w rodzinie, motywowanie do wspólnego spędzania czasu, wskazywaniu konstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego,
- pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, w tym prowadzących do poprawy warunków bytowych,
- pomoc w rozwiązywaniu problemów natury psychologicznej, w szczególności poprzez motywowanie do skorzystania z pomocy specjalistów i umawianie na wizyty, towarzyszenie rodzinom w trakcie wizyt,
- wzmacnianie aktywności zawodowej i motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielanie wsparcia dzieciom – pomoc w odrabianiu lekcji, poszukiwanie i rozwój pasji i zainteresowań, wskazywanie konstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego, pomoc w budowaniu pozytywnego wizerunku dzieci w grupie rówieśniczej.

b) dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny

Asystenci, zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 15 ustawy wrispz, dokonywali okresowej oceny sytuacji każdej z rodzin, której dokumentacja została poddana analizie, w terminach określonych w ustawy wrispz, tj. nie rzadziej niż co pół roku. Oceny te przekazywane były Kierownikowi, co potwierdzone było jego podpisem na druku oceny.

Kontrolujący po dokonaniu analizy ww. dokumentów ustalili, że okresowe oceny sytuacji rodziny, sporządzone w okresie objętym kontrolą, zawierały:

- imiona i nazwiska wszystkich członków rodziny,
- dane adresowe rodziny,
- imię i nazwisko asystenta rodziny,
- datę sporządzenia,
- opis sytuacji rodziny w chwili rozpoczęcia kolejnego okresu pracy,
- cele współpracy z rodziną,
- opis realizacji celów, wykonanych zadań oraz osiągniętych efektów w ocenianym okresie
- wnioski i uwagi,
- podpis asystenta rodziny.

Stwierdzono, że oceny sytuacji rodzin przekazywane były Kierownikowi M-GOPS w Kisielicach, który potwierdzał fakt zapoznania się z nimi swoim podpisem.

c) współpraca z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny

Analiza dokumentów potwierdziła, że w codziennych działaniach, zmierzających do poprawy sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, asystenci rodziny współpracowali z jednostkami administracji samorządowej (Urzędem Miasta i Gminy Kisielice), organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w pracy na rzecz dziecka i rodziny, takimi jak:

- Sąd i kuratorzy – w zakresie wymiany informacji na temat funkcjonowania rodzin objętych nadzorem, informowania o trudnościach w pracy z rodziną,
- PCPR w Ławie – w zakresie kontaktów w sprawie rodzin, z których dzieci na podstawie postanowienia sądu mają zostać umieszczone w pieczy zastępczej,
- placówki oświatowe – kontakt z dyrektorami szkół, pedagogami, wychowawcami w szkołach i przedszkolach odnośnie funkcjonowania dzieci i ich postępów w nauce a także współpracy i zaangażowania rodziców,
- placówki służby zdrowia, w tym zdrowia psychicznego – w zakresie umawiania wizyt u specjalistów, bieżącego monitorowania zdrowia, profilaktyki, terminowości szczepień oraz bilansów, informacji o aktualnym przebiegu leczenia, towarzyszenie podczas wizyt,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne – w zakresie konsultacji i towarzyszeniu rodzinom podczas umówionych spotkań.

Asystenci rodziny uczestniczyli także w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Kisielice, o którym mowa w art. 9 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, wymieniali informacje na

temat sytuacji rodzin i poszukiwali spójnych rozwiązań. Wszystkie kontakty dokumentowano w *Karcie pracy asystenta z rodziną*, gdzie uwzględniano imię i nazwisko osoby, z którą podejmowana była współpraca, datę oraz opis podejmowanych działań pomocowych.

d) Monitorowania sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy

W sytuacji, gdy zasadne było zakończenie pracy z rodziną asystent wspólnie z pracownikiem socjalnym składali do Kierownika pisemny wniosek wraz z uzasadnieniem o jej zakończeniu. Kierownik wyrażał na druku wniosku zgodę na zakończenie pracy asystenta z rodziną. W okresie objętym kontrolą asystenci rodziny zakończyli pracę z siedmioma rodzinami, z których:

- w dwóch przypadkach rodzina zmieniła miejsce zamieszkania,
- w trzech przypadkach zrealizowano założone w pracy cele,
- w dwóch przypadkach nie osiągnięto zamierzonych efektów.

Zgodnie z art. 15 ust 1 pkt.16 ustawy wrispz asystenci monitorowali funkcjonowanie rodziny po zakończeniu z nią pracy. Analiza dokumentacji wykazała, że notatki monitoringu po zakończeniu pracy z rodziną prowadzone w formie notatek służbowych z monitoringu **/akta kontroli str. 93/** i tworzone były po każdej wizycie czy kontakcie z nią (minimum raz w miesiącu), a monitoring rodziny planowano na okres 6 miesięcy. W przypadku rodziny, która zakończyła pracę z asystentem z powodu zmiany miejsca zamieszkania, pracownik socjalny poinformował o tym fakcie właściwy ośrodek pomocy społecznej.

3. Uwagi i wnioski.

Mając na uwadze ustalenia kontroli wnioskować należy, że w okresie objętym kontrolą Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kisielicach zapewniał rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcie asystentów rodziny, którzy adekwatnie do potrzeb realizowali działania przewidziane w art. 15 ustawy wrispz. Obszerna dokumentacja odzwierciedlała działania podejmowane na rzecz rodziny. Na podkreślenie zasługuje również szeroka współpraca ze środowiskiem lokalnym oraz stosowanie różnorodnych metod pracy w celu uzyskania jak najlepszych efektów pracy z rodzinami.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji zadań w obszarze objętym kontrolą, nie wydaje się zaleceń.

Zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz. 1477) od wystąpienia pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2022 poz. 447).

Z up. Wojewody
Warmińsko-Mazurskiego
Urszula Jędrychowska
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Izabela Chowańska – główny specjalista
Iwona Czmochowska – główny specjalista